

سوال

شخصی که در احرام است از چه چیزهایی باید خودداری کند؟

پاسخ مفصل

الحمدلله.

ممنوعات احرام کارهایی است که انسان به سبب احرام اجازه‌ی انجام آن را ندارد، از جمله:

۱- تراشیدن سر به دلیل سخن خداوند متعال که می‌فرماید:

وَلَا تَحْلِقُوا رُؤُوسَكُمْ حَتَّىٰ يَبْلُغَ الْهَدْيُ مَحَلَّهُ [بقره: ۱۹۶]

(و تا قربانی به قربانگاه نرسیده سرهای خود را نتراشید).

علما تراشیدن دیگر موهای بدن و همینطور کوتاه کردن ناخن را به تراشیدن موی سر ملحق کرده‌اند.

۲- استفاده از عطر و خوش بویی پس از بسته شدن احرام، چه عطر در لباس استفاده شود و چه بر روی بدن، یا در غذا و یا در شستشوی لباس یا هر چیز دیگر؛ چرا که استفاده از خوشبویی در احرام جایز نیست و رسول الله - صلی الله علیه وسلم - درباره‌ی مردی که در حال احرام توسط شترش کشته شد فرمود: **او را با آب و سدر بشویید و در دو تکه لباس خودش (یعنی لباس احرام) کفن کنید و سرش را نپوشانید و به او حنوط نزنید** حنوط مخلوطی است از عطر که برای خوشبو کردن میت استفاده می‌شود.

۳- جماع و همبستری، زیرا الله متعال می‌فرماید:

فَمَنْ فَرَضَ فِيهِنَّ الْحَجَّ فَلَا رَفَثَ وَلَا فُسُوقَ وَلَا جِدَالَ فِي الْحَجِّ [بقره: ۱۹۷]

(پس هر که در این [ماه‌ها] حج را [بر خود] فرض نمود، پس [بداند که] در اثنای حج همبستری و گناه و جدال [روا] نیست).

۴- مباشرت همراه با شهوت با همسر (یعنی بوسه و لمس با شهوت و...) زیرا این در عموم **فَلَا رَفَثَ** وارد می‌شود و از

آنجایی که شخص محرم نمی‌تواند ازدواج و خواستگاری کند، پس من باب اولی مباشرت همسر از روی شهوت نیز برایش جایز نیست.

۵- کشتن شکار. الله متعال می‌فرماید:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقْتُلُوا الصَّيْدَ وَأَنْتُمْ حُرْمٌ [مائده: ۹۵]

(ای کسانی که ایمان آورده‌اید در حالی که مُحَرَّم هستید شکار را نکشید).

اما کندن و بریدن درخت برای شخص مُحَرَّم حرام نیست مگر آنکه داخل حدود حرم باشد و این کار (یعنی کندن درخت در داخل حرم) برای شخص محرم و غیر محرم جایز نیست. برای همین کندن درخت در عرفه جایز است، حتی اگر شخص در حال احرام باشد (زیرا داخل حدود حرم نیست) زیرا ممنوعیت قطع درختان متعلق به منطقه‌ی حرم است نه احرام.

۶- برخی از ممنوعات خاص مردان در حال احرام: پوشیدن پیراهن و برنس (لباسی که کلاه سرخود دارد) و شلوار و عمامه و موزه (پاپوش)، زیرا وقتی از پیامبر - صلی الله علیه وسلم - درباره‌ی آنچه پوشیدنش برای محرم حرام است پرسیده شد، فرمودند: **پیراهن و برنس و شلوار و عمامه و موزه نمی‌پوشد** اما پیامبر - صلی الله علیه وسلم - برای کسی که ازار نیابد اجازه داده‌اند که شلوار بپوشد و همینطور کسی که نعلین نیابد می‌تواند موزه به پا کند.

علما از این پنج مورد تحت عنوان لباس دوخته شده یاد می‌کنند، به همین سبب برخی از عوام گمان کرده‌اند لباس دوخته شده یعنی هر چیزی که با دوختن تهیه شده باشد، اما این صحیح نیست. منظور اهل علم این است که انسان لباسی را که بر اساس بدن یا قسمتی از آن دوخته شده باشد جایز نیست، مانند پیراهن و شلوار. بنابراین اگر انسان ردایی به تن کند که قسمتی از آن پینه خورده باشد یا پاره شده و سپس دوخته شده باشد اشکالی ندارد، و همینطور پوشیدن پیراهنی که بدون دوختن تولید شده باشد جایز نیست.

۷- یکی از ممنوعات احرام مخصوص زنان، پوشیدن نقاب است. نقاب پارچه‌ای است که زن برای پوشاندن صورت بر چهره‌ی خود قرار می‌دهد و برای دیدن در برابر چشمانش دو منفذ قرار دارد. زیرا پیامبر - صلی الله علیه وسلم - از پوشیدن نقاب در هنگام احرام نهی نموده است. همینطور پوشیدن برقع در حال احرام جایز نیست. زن در هنگام احرام نباید نقاب یا برقع به چهره داشته باشد و مشروع این است که چهره‌اش پیدا باشد مگر آنکه مردان نامحرم از کنار وی بگذرند که در این صورت باید چهره‌ی خود را بپوشاند و در این حالت اشکالی ندارد آن پوشش به چهره‌اش برخورد کند.

کسی که این ممنوعات را از روی فراموشی یا جهل یا اجبار انجام دهد هیچ چیز برای وی لازم نیست، زیرا الله متعال می‌فرماید:

وَأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقْتُلُوا الصَّيْدَ وَأَنْتُمْ حُرْمٌ وَمَنْ قَتَلَهُ مِنْكُمْ مُتَعَمِّدًا فَجَزَاءٌ مِّثْلُ مَا قَتَلَ مِنَ النَّعَمِ [احزاب: ۵]

(و در آنچه به اشتباه مرتکب آن شده‌اید بر شما گناهی نیست، ولی در آنچه دلهایتان عمد داشته است).

و الله متعال درباره‌ی کشتن شکار که یکی از ممنوعات احرام است می‌فرماید:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقْتُلُوا الصَّيْدَ وَأَنْتُمْ حُرْمٌ وَمَنْ قَتَلَهُ مِنْكُمْ مُتَعَمِّدًا فَجَزَاءٌ مِّثْلُ مَا قَتَلَ مِنَ النَّعَمِ [مائده: ۹۵]

(ای کسانی که ایمان آورده‌اید در حالی که محرمید شکار را مکشید و هر کس از شما عمداً آن را بکشد باید نظیر آنچه کشته است از چهارپایان را کفاره دهد).

این نصوص نشان می‌دهد که هر کس یکی از ممنوعات را از روی فراموشی یا جهل انجام دهد چیزی بر عهده‌ی وی نیست.

همینطور اگر از روی اجبار مرتکب آن شود، زیرا الله متعال می‌فرماید:

مَنْ كَفَرَ بِاللَّهِ مِنْ بَعْدِ إِيمَانِهِ إِلَّا مَنْ أَكْرَهَ وَقَلْبُهُ مُطْمَئِنٌّ بِالْإِيمَانِ وَلَكِنْ مَنْ شَرَحَ بِالْكُفْرِ صَدْرًا فَعَلَيْهِمْ غَضَبٌ مِنَ اللَّهِ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ [نحل: ۱۰۶]

(هر کس پس از ایمان آوردن خود به الله کفر ورزد [عذابی سخت خواهد داشت] مگر آن کس که مجبور شده و [لی] قلبش به ایمان اطمینان دارد، اما هر کس سینه‌اش به کفر گشاده گردد خشم الله بر آنان است و برایشان عذابی بزرگ خواهد بود).

اگر این درباره‌ی اجبار بر کفر باشد، پس هرچه کمتر از آن باشد من باب اولی بخشوده شده است.

اما کسی که از روی فراموشی مرتکب ممنوعات احرام شده هرگاه یادش آمد باید فوراً دست از انجامش بکشد، و جاهل نیز وقتی نسبت به آن کار علم پیدا کرد باید فوراً از آن دست بکشد. همینطور شخص مجبور با برطرف شدن اجبارش لازم است از ارتکاب کار ممنوع دست بکشد. برای مثال اگر شخص محرمی از روی فراموشی سر خود را پوشانده است، هرگاه یادش آمد پوشش را از سرش برمی‌دارد، و اگر دستش را با عطر یا صابون خوشبو شست پس از آنکه یادش آمد واجب است دست خود را دوباره بشوید تا بوی آن برود.